

hundraåriga tidigare i rent evangelisk anda hade brutit med den traditionella framställningen med kalken och återgivit den hugsvalande ängeln utan kalk. Hos Tessin blir kalken huvudsak och hela altarpåställningens mittpunkt. Han tänkte sig t. o. m. ett osynligt spegelglas så anbragt, att ljuset direkt reflekterades mot kalken, eller att en brinnande, osynlig belägen lampa gav den ljus! — Det är som Josephson anmärker helt skapat i den italienska barockens anda, och kompositionen i sin helhet är f. ö. hämtad från ett romerskt-katolskt altarpåverk.

Bengt Cnattingius.
(Linköping.)

Kyrkomusiken i Svenska Finland.

Den unga kyrkosångsrörelsen i Finland, som kan räkna sin upprinnelse från kyrkodagarna i Jakobstad 1926, men egentligen först två år senare upptog en ordnad och energisk verksamhet, har under de senaste åren gått framåt med raska steg. Pingsten 1931 betecknade höjdpunkten av dess arbete utåt. Då anordnades i Helsingfors den första allmänna svenska kyrkomusikfesten. Ett viktigt led i utvecklingen innebar anordnandet av kyrkomusikdagar i Helsingfors 7—11 december 1931. Bakom detta möte stod det verksamma och initiativrika Kyrkosångsutskottet — centrum för de kyrkomusikaliska strävandena på svenskt håll — och deltagarna utgjordes av både präster, kantorer och organister.

Det var en rad synnerligen representativa namn som Kyrkosångsutskottet kunde anteckna på programmet för dessa kyrkomusikdagar. Kyrkan representerades främst av biskopen i det svenska stiftet Max von Bonsdorff och biskopen i Tammerfors stift, Jaakko Gummerus. Musikvärlden företrädde av så märkliga namn som: rektor för Abo Akademi, professor Otto Andersson, prof. Heikki Klemetti, komponisten Bengt Carlsson, orgelvirtuosen Elis Mårtenson, professor Ilmari Krohn o. a. Alla Kyrkosångsutskottets och kantororganistföreningens ledande män voro i elden — här må endast nämnas assessorn, dr Gösta Moliis-Mellberg, director John Sundberg, direktör Gustav Pettersson och dir. Sune Carlsson.

Ur det rika och mångsidiga programmet må här främst framhållas en fråga, som både bland prästerna och kyrkomusikerna tilldrog sig ett osedvanligt stort intresse, nämligen den om ett återupplivande av tidegården. Den bekante kyrkomanen och akademikern, dr Aleksii Lethonen, gav ett historiskt perspektiv över problemet och dr Moliis-Mellberg utvecklade principerna för ett förverkligande av tidegården nu. Främst skulle det gälla införande av completorium och matutin som dagliga kyrkliga andaktsstunder. Atminstone matutinen borde radieras. Den egentliga vespren skulle närmast utgestaltas som en festgudstjänst med den särskilda högtidens firningsämne som tema. I sammanhang härmed talade direktör Gustaf Pettersson varmt och övertygande för den gregorianska sångens renässans. I detta stycke gå åsikterna rätt skarpt i sär i Finland. Dock var det mötet uppriktning att den gregorianska sången, vilken i sin klarhet och objektivitet bäst motsvarar den andakt församlingen söker i en morgon- och aftonbön, borde dominera vid matutin och completorium, medan vespren skulle utformas rikare och mångtonigare. Vid

utgestaltandet av sistnämnda gudstjänstform skulle vår tids kompositörer beredas tillfälle att göra sin insats i kyrkomusiken.

I samband med en livlig diskussion om höjande av församlingssången i våra dagar framställdes förslag om revision av den nuvarande koralboken. Korallerna borde i allmänhet transponeras något lägre för att bättre motsvara församlingens, icke minst ungdomens röstresurser. De betydande resultat den moderna koralforskningen uppnått borde tillgodogöras, icke endast för avhjälpande av direkta brister och oriktigheter i koralboken utan även för att skänka liv och färg åt undervisningen i koralsång.

Med tanke på huru högmässan gestaltas olika i olika församlingar och mångstädes utan verklig förståelse för de liturgiska formernas egenart framkom ett krav på utgivande av en praktisk liturgisk handbok. Också sådana tillfällen som bröllop och jordfästning i kyrkan borde ägnas större uppmärksamhet och utformas med större enhetlighet. Rikssvenske pastorn Sven Ydén uttalade i sitt föredrag om De kyrkliga kasualhögtiderna önskemålet att Kyrkosångsutskottet inom en snar framtid måtte utgiva en samling orgelstycken ävensom kör- och solosånger för bröllop och jordfästning i kyrkan.

Ett aktuellt och brännande problem i Finland är kyrkomusikernas utbildning. För närvarande föreligger ett förslag om skapande av en gemensam högskola för detta ändamål. Kyrkomusikdagarna, som diskuterade detta förslag, gävo det sitt erkännande och ansågo att ett energiskt arbete bör bedrivas för att planen på ett sådant modernt kyrkomusikinstitut, helst i Helsingfors, snart måtte kunna realiseras.

Till Kyrkomusikdagarnas program hörde en hel del praktiska övningar, både i liturgisk sång och uppläsning. Övningarna leddes av framstående specialister och omfattades med livligt intresse av deltagarna. — Morgon- och aftonandakterna i kapellet, ett nytt advents-completorium och en med stort intresse upptagen psalm-andakt förmedlade rika intryck av andlig uppbyggelse, medan det direkt konstnärliga inslaget utgjordes av en stor motettkonsert av Helsingfors kyrkokörer och en orgelkonsert av director John Sundberg, som framförde ett antal orgelkoraler av Bach.

Kyrkomusikdagarna i Helsingfors inneburo en oförskräckt och klarögd blick på den mångfald av uppgifter, som väntar kyrkosångsrörelsen i Svenska Finland i detta nu, på samma gång som mötesdagarna betydde en kraftanspanning och också till enskilda och ensamma arbetare på kyrkomusikens fält förmedlade rika impulser och praktisk handledning. Sambandet mellan kyrkosångsrörelsen och andlig väckelse betonades. Med betydelsen av det sambandet levande för oss våga vi gå mot den nya arbetsdagens stora gåvor och stränga krav.

Karl-Erik Forssell.
(Pernå, Finland.)

Föredrag och diskussionsreferat under mötesdagarna:

Prof. Ilmari Krohn: Den gregorianska sångens tillämpning i våra dagar.

» » » : Omdaning av kyrkomusikernas utbildning.

Komp. Bengt Carlsson: Körteknik och dirigeringskonst.

Biskop Jaakko Gummerus: Vår högmässa en historik.

Pastor Eino Sormunen: Högmässans enhetliga utförande i våra olika församlingar.

Director Sune Carlsson: Sångundervisningen i skriftskolan.

Director Elis Mårtenson: Liturgiskt självständigt och konserterande orgelspel vid gudstjänsten.

Dr Aleksii Lehtonen: Tidegårdens historia.

Dr Gösta Moliis-Mellberg: Riktlinjer för den nutida tidegården.

Kyrkoherde Sven Ydén: De kyrkliga kasualhögtiderna.
 Prof. Otto Andersson: Koralmelodiernas och församlingssångens historia.
 Director John Sundberg: Bachs orgelkoraler.
 Prof. Otto Andersson: Församlingssången i våra dagar.
 Prof. Heikki Klemetti: Den kyrkliga körsången.
 Biskop Max von Bonsdorff: Kyrkligt ungdomsarbete och kyrkosång.

Den kortare litanian. Ett observandum inför Fastan.

Vid 1929 års kyrkomöte motionerade biskop E. Rodhe bl. a. (i motion n:r 3) om att i handbokens kap. 2 måtte införas den kortare form för litanian, som finnes upptagen i Vesperale för svenska kyrkan, Stockholm 1925, sid. 22 ff. att brukas alternativt i stället för den längre formen. Kyrkomötet ställde sig välvilligt till motionen och antog denna litanieform med några mindre retuscheringar av texten och med uteslutande av »Herre förbarma dig». Den 7 mars 1930 fastställdes kyrkomötets beslut av Kungl. Maj:t.

Vid en närmare granskning visar sig emellertid, att den i de vanliga handboksupplagorna och i sista upplagan av Missale förekommande versionen av den kortare litanian icke överensstämmer till fullo med den av kyrkomötet antagna formen, som återfinnes i kyrkomötets skrivelse n:r 14, mom. 2. Avslutningen — efter O Guds Lamm — lyder där på följande sätt:

»Prästen: Kriste, hör vår bön.
 Församlingen: Kriste, hör vår bön.

Prästen: Herre, handla icke med oss efter våra synder.
 Församlingen: Och vedergäll oss icke efter våra missgärningar.

Angående fortsättningen hänvisas till den längre formen för Litanian.»

I Kungl. Maj:ts cirkulär till samtliga konsistorier har emellertid kollektversikeln: Herre, handla icke med oss ..... uteslutits, eller bortfallit, så att avslutningen av litanian fått följande form:

»Prästen: Kriste, hör vår bön!
 Församlingen: Kriste, hör vår bön!

Sedan fortsättes i enlighet med den längre formen av litanian.»

Detta har törhända varit anledningen till att såväl i handboksupplagorna — åtminstone, så långt jag funnit det i Diakonistyrelsens upplagor och de första från Gleerups förlag, — som ock i Missalet, det av kyrkomötet uteslutna »Herre, förbarma dig över oss», åter in-